

VANN for 40 år siden

Om prinsesser, "optimale" vassdragsplaner og ping-pong

Av John Mikal Raaheim

John Mikal Raaheim er spesialrådgiver i Tekna og redaktør for VANN.

Vann på nett

Som medlem av Vannforeningen kan du søke etter og skrive ut artikler fra tidligere årganger av VANN. I år utgir vi årgang nr 46, så de første artiklene i VANN ble publisert allerede i 1966. Tilbudet er tilgjengelig via foreningens nettside www.vannforeningen.no. I denne spalten finner du smakebiter fra andre nummer av VANN i 1971.

Prinsesse og politisk uro

Men først om 1971. Allerede 28. mars dette året kunne kongehuset i et kommuniké meddele at H.K.H. Kronprinsesse Sonja ventet barn i annen halvpart av september. Kronprisessens representasjonsoppgaver ville derfor bli begrenset i tiden fremover, het det også fra slottet den gang.

Dette året var også et år for politisk turbulens. Over 10.000 mennesker gikk 7. juni i protesttog i Oslo mot norsk tilslutning til det europeiske fellesskap. På det tidspunktet hadde Bratteli vært stats-

minister i en mindretallsregjering siden i mars. Utenriksminister Andreas Cappelen hadde gitt uttrykk for at det var regjeringens mål å føre Norge inn i Fellesmarkedet. Den 17. juni vedtok Stortinget med 113 mot 37 stemmer at forhandlingene med sikte på fullt medlemskap i EEC skulle fortsette. Forhandlingene var avsluttet 27. juli. Stortinget vedtok senere at den endelige beslutning om medlemskap skulle tas etter en folkeavstemning.

Fjerde august kom den første tanklasten med norsk olje fra "Ekofisk" til Shell-raffineriet på Sola med den greske tankbåten "Theogenitor".

Naturressursdepartement?

Lederen til andre utgave av VANN i 1971 var viet Ressursutvalgets andre innstilling som også var presentert av redaktør Myhrstad annet sted i bladet.

"Den foreliggende innstilling var imøtesett med stor spenning, idet det var

kjent at de forvaltningsmessige spørsmål ville bli vurdert,” het det innledningsvis i lederen som fortsatte. ”Spørsmålet vedrørende den sentrale forvaltningsorganisasjon må snarest avklares”.

Opprettelsen av et naturressursdepartement ble ansett for gi ”de største muligheter for en effektiv koordinering innen forvaltningen av våre naturressuser”. Problemet med den daværende organisering var at ”flere departementer kan utføre saksbehandling om samme sak”.

Tilfeldig og utan samla løysing

Dosent Åsmund Bøyum ved Norge Tekniske Høgskoles Institutt for vassbygging var med også i nummer 2 av VANN i 1971. Nå gjaldt det ”Undersøking av sanitærtilhøva i hytteområde”. Artikkelen var skrevet sammen med sivilingeniør T. Oslandsbotten. T står for Trygve.

”Det som særleg har karakterisert hyttebygginga fram til i dag, er tilfeldig plassering, utan tanke på ei samla løysing av mellom anna dei sanitære problema”, skrev Bøyum og Oslandsbotten. Artikkelen beskrev arbeid gjort i hytteområder på Kvamskogen i Hordaland, et utfartssted for Bergen, med spesielt stort besøk i påsken. Ca 2/3 av hyttene i det undersøkte området hadde da avløpsordning fra utslagsvask og ca 80 % hadde kjemikalieklosett, de fleste andre utedo. Vannprøver ble tatt i bekker og brønner. Bare fire av 18 undersøkte brønner hadde vann som både var bakteriologisk og fysisk-kjemisk brukbart. Bøyum og Oslandsbotten foreslo løsning ved ord-

net bortledning av avløpsvann og søppel og ordnet vannforsyning fra kilder utenfor området.

”Optimale” integrerte vassdragsplaner

Professor Ragnar Heggstad ved institutt for Vassbygging ved NTH hadde 25. mars holdt foredrag om ”Vassdragsplanlegging og kontroll”. Av dette foredraget ble det en artikkel i VANN nr 2 for 1971. Her skriver Heggstad at det er ”bebudet at det også skal utarbeides en egen landsplan for utnyttelse av vannressursene. Det er av denne grunn at det nu skal utarbeides såkalte integrerte vassdragsplaner for de enkelte vassdrag eller naturlige kombinasjoner av vassdrag”.

Heggstad trekker frem utfordringene som ligger i ”en rettferdig verdinormering og integrering” av alle interesser i et vassdrag i den fremtidige totale vassdragsplanlegging, og konkludere med at dette ”vil antakelig by på ganske kompliserte problemer, og vil kreve et betraktelig oppbud av faglig ekspertise”. Han avslutter sin artikkel med at når det ”... blir tale om den ”optimale” utnyttelse av vannressursene, så håper jeg at dette vurderes i videst mulig omfang ...”.

Gift

Dette var tittelen på ”en debattvekkende film om bruken av biocider i landbruket”. Utgangspunktet var datidens diskusjon omkring kjemisk bekjempelse. Filmen ble annonsert i VANN som en av flere filmer om vann og vannforurensning som kunne leies fra Landbrukets Film og billedkontor eller fra Statens Fil-

mcentral. Leieprisene varierende fra 10 til 40 kroner, i 1971.

Andre filmtitler er ”Varsko her” som på dramatisk måte ”beskriver” inngrep i naturen, ”Så klart som vann” om vannforurensning, og ”Nedfall” som ”er tankevekkende og fantasiskapende og vil være et innlegg i debatten om luft- og vannforureningsproblemer”, i farger, 12 minutter, til leie for 10 kroner i 1971.

Ping-Pong

I juli 1971 ble det kjent at den amerikanske presidentrådgiveren Henry Kissinger hadde vært i Kina for å forberede president Nixons besøk i landet. Før dette hadde et amerikansk bordtennislag vært på besøk. Den nye amerikanske politikken fikk navnet ”ping-pong-diplomati” og dette var store nyheter. USA hadde til nå nektet å godkjenne Folkerepublikken Kina fordi man anså daværende Formosa-Kina som rettmessige representanter for befolkningen på det kinesiske fastlandet. Denne kontakten åpnet for at Folkerepublikken senere i 1971 kunne ta sin plass i FNs generalforsamling.

Og ellers? Syvende juni vedtok stortinget enstemmig at norske bønder skal ha rett til 13 dagers ferie med lønn i året. Man hadde også håp om å få til en ord-

ning for fiskerne. Senere i måneden ble tragisk nok tre russiske romfarere funnet døde om bord i Sojus 3 etter at romskipet hadde landet etter en rekordtur i rommet på 24 dager.

Kilder

Bjørnsen, Bjørn. *Norge etter 1945*. JW. Cappelens Forlag 1975.

Bøyum, Åsmund og Oslandsbotten, T. ”Undersøking av sanitærtilhøva i hytteområde”. *VANN nr 2 1971*.

Heggstad, Ragnar. ”Vassdragsplanlegging og kontroll”. *VANN nr 2 1971*.

Myhrstad, Ole Dag. ”Bestemmelser i sunnhetsloven og dens forskrifter som har betydning for fritidsplanlegging”. *VANN nr 2 1971*.

Refsnes, Finn og Skuseth, Arne (red). *Verdens Nyheter*. Faktum Forlag AS 1979.

VANN nr 2 1971. ”Naturressursdepartement?” Usignert leder i *VANN*.

Hvem Hva Hvor 1972. Chr. Schibsteds Forlag, Oslo 1971.